

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus VI. De Electione & Electi potestate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

electo, ut capaci. Unde est quod frustra postuletur, cum male petatur gratia, ubi est iustitiae debitum.

8 Cavendum etiam, ne sit postulatio incerta, cuius species aliquot à perniciosa curiositate inventas, quibus postulationi electio mixta facit eam incertam, proponit Pont. in *c. unico eod. in 6.*, & edicto perpetuo eorum usum prohibet. Forma autem earum hæc est, *Eligo postulando, & postulo eligendo; aut Eligo postulandum, & postulo eligendum: Eligo & postulo, prout potest melius de jure valere.* Quas formulas ideo damnat Pont. quod contineant rem imperfectam, propter incertitudinem voluntatis; eum eligens consensum præsentem explicet, nullo præsupposito defectu electi: postulans verò non quæ certò consentiat, & in postulo defectum aut impedimentum fateatur. Unde fit, quod in uno eodemque actu committatur contrarietas, & ex ea ponatur incertitudo, actum penitus vitians; uti penitus nullus declaratur, *d. cap. unico. in verb. irritum decernentes*: ad eò ut etiam effectum aliquem consequi nequeat ex subsequenti superioris confirmatione, propter regulam, quæ non patitur confirmari, quod est ab initio nullum, *Glossa in d. c. unico V. irritum*. Quod sibi impudentialiter procedentes, non servata debita & præscripta forma. Permittit tamen Pont. ut procedat ejusmodi postulatio in casu, quo probabiliter dubitatur, ob facti ignorantiam, an sit persona eligibilis, nec ne; ejusmodi aliquot exempla proponit *Glossa d. c. unico V. probabiliter*: causat enim iusta ignorantia actum sustineri, qui alias inutilis fuisset.

9 Debet autem electus & postularus taliter, adhibendo suum consensum, alteram viam eligere, *d. c. un. in fine*; ne vagando in incerto, contra juris prohibitionem, duplicem titulum sibi præfigere videatur, & ex duplici causa confirmationem expectare, quod jura non ferunt, *c. V. quis 25. De elect. in 6. l. Eum qui duobus 11. D. de acquir. hered.* Electa autem altera, non erit illi liber regressus ad omnissimam, sed via est interclusa, *d. c. in fine*, quia alias sibi contrariaretur.

10 Postulatione peracta ex plurium consensu, cum ea est insinuanda postulatio quàm celsissimè, qui intra mensem exprimeret consen-

sum debet, nisi causa plus temporis tribuat. Ubi quaeri potest, an liceat variare postulantibus? R. Per solam postulationem nullum jus acquiri postulato, sive quoad postulantes, qui non tam consentiunt, quàm votum suum declarant; sive quoad postulatam, qui per Canones impeditur quid juris acquirere ad Prælaturam. Unde *c. 4. h. t.* dicitur demum præsecrata superiori postulatione variare inhiberetur esse postulantibus; idque ne superiori illudatur, & iudicium ejus ex inferiorum arbitrio pendere videatur.

Post consensum postulati habitum postulatio superiori præsentanda. Cujus rei non is est effectus, ut quid juris det postulatio, nisi subsecuta approbatione: dependet enim ex superioris arbitrio, eam admitat, nec ne: nisi quod, uti jam dictum, per eam variare prohibeantur postulantes.

Cæterum hæc in re superior est, qui Canones & jura obstantia laxare, ac vinculum, quo obstringitur postularus, solvere potest, ut habilis efficiatur & eligi queat. Talis est Pont. tantum, si agatur super postulato in Episcopum, qui alteri Ecclesie ut Episcopus præest: neque enim talis potest sine Romani Pont. auctoritate de una Ecclesia ad aliam migrare, ut dicitur inferius *ad tit. 7. de Translat. Episc.* Dispensat & is solus super ætate, & natalibus postulati, *Glossa in c. fin. inf. tit. 14. de Etate & qual. presic.* Quantum ad dignitates inferiores, suus superior est adeundus, quatenus defectum potest tollere.

Postemò postulatio admittitur ad idem dat juris postulato, quod confirmatio electo: neque enim postea electioni datur locus, ad evitandum circuitum, cum non possint postulantes à postulato admisso recedere. Unde ut confirmato electo est data administratio, ita & postulato.

TITULUS VI.

De Electione, & Electi potestate.

SUMMARIUM.

1. Electio quid sit.
2. Eligendi ius ad quos spectet.
3. In secularibus est penes Canonicos, puberes & sanae mentis.

4. Non i esse Canonicum, & non habere suum.
5. Suffragii non habet bona fidei possessor, non verus Canonicus.
6. In regularibus jus eligendi habent Monachi professi.
7. Excommunicati majore excommunicatione rejiuntur ab electione.
8. Excommunicatio unius aut plurium an faciat aliorum electionem nullam.
9. Excommunicati scienter ab aliis admissi an faciant irritam electionem.
10. Electio excommunicati tolerati an subsistat.
11. Excommunicati occulti electio actaque subsistentur.
12. Item excommunicati denunciati, sed ignorati.
13. Cardinalis excommunicatus ac denunciatus non repellitur ab electione Pontificis.
14. Excommunicati minor non eripit facultatem eligendi.
15. Ut neque suspensio.
16. Non etiam interdictum.
17. Non irregularitas.
18. Hareticus suffragii jus non habet.
19. Eligentes scienter indignum privantur pro ea vice eligendi facultate.
20. Facultate ea remanens penes reliquos, qui non peccarunt.
21. Laicis non est jus eligendi.
22. Imperatoribus an & quale ius competierit in electionibus Rom. Pontificum.
23. Nominatio Episcoporum.
24. Quid item iuris populus habuerit.
25. Quis & qualis eligendus.
26. Eligi non potest irrevocatus excommunicatione maiori.
37. Licet non sit vitandus.
28. Aut electus postea absolvetur.
29. Eligi impedit etiam excommunicatio minor.
30. Electio taliter excommunicati non est ipso iure irrita, sed irritanda.
31. Licet eligentes ignorent irrevocatum excommunicationem.
32. Electi ignorantia non tollit vitium inhabilitatis.
33. Excommunicatio electi in Pontificem Rom. an impeccat electionem.
34. Ad electionem est inhabilis suspensus ab ordine & beneficio.
35. Electio a tali facta est irritanda.
36. Irregularitas an faciat electionem ipso iure nullam.
37. Haretici sunt irregulares.
38. Liberos habens non est inhabilis ad munia Ecclesiastica.
39. Licet liberi sint illegitimi.
40. Regularibus praticiendus est professus, instructus in statu monachali.
41. Eligendus est dignior.
42. Non habitatio ratione nobilitatis.
43. Et quidem in gremio Ecclesie vacantis, si idem reperitur.
44. Extraneus dignior postponi potest interno digno.
45. Electio digni tenet, omisso digniori.
46. Eligentes talem non tenentur ad restitutionem Ecclesie, vel omisso.
47. Neque electus tenetur digniori omisso.
48. Nisi fraude impedi verit quod minus eligetur.
49. Poena eligentium indignum.
50. An ea ipso iure incurrantur.
51. Poena suspensionis tenentur etiam impediens electionem persona digna.
52. Poena hac in Episcopo totum non habet.
53. Eligenti an proit, quod quem sciat indignum ex sola concessione.
54. Electio de indigno facta est ipso iure nulla.
55. Eligentes indignum an teneantur digno preterito ad restitutionem.
56. Poena eligentium indignum an habeant locum, si non sequatur electio.
57. Poenis praedictis locus est electo indigno ex defectu scientia, morum &c.
58. Ignorantia an excuset a dictis poenis.
59. Eligere seipsum quis nequit.
60. An electionem tamen sui ipse de numero eligentium recte consentit.
61. Electores imperii recte ex suo corpore eligunt.
62. Nominatio successoris an probanda.
63. 64. Ad electionem quando & quo modo procedendum.
65. Electio facta non vocato vocando, an sit ipso iure nulla.
66. Electionem a presentibus de digno factam an non vocatus teneatur apprecare.
67. Vocandi omnes ad electionem.
68. Legitime impeditus potest scripto suffragari.

69. Vel alteri de Collegio demandare vices suas.
 70. Non etiam extraneo.
 71. 72. Modi eligendi tres, per inspirationem, per scrutinium, & per compromissum.
 73. Maior & minor pars consensum accipit debet
 74. In compromissum an omnes consentire debeant.
 75. Electio publicanda, & illius effectus.
 76. Electio facienda presentatio electionis de se facta.
 77. Electus acceptare vel recusare electionem potest.
 78. Electione acceptata procuranda confirmatio.
 79. Confirmatio intra quod tempus petenda.
 80. Confirmationi pramitti debet examen super electione, & electi qualitate.
 81. Confirmatio facienda cum consensu Capituli.
 82. In loco profano facta aut teneat.
 83. Confirmatio quid juris tribuit.
 84. Poena immiscetis se administrationi ante confirmationem.
 85. Consecratio à quo facienda remissio.
 86. Benedictio in Abatibus est loco consecrationis
 87. Electio Pontificis ad quos spectat, & quid in ea singulare.
 88. Imperator etiam est eligendus, & à quibus.
 89. Electores imperij ius illud habere à Rom. Pontifice.
 90. A quo desistendi possunt ex iusta causa.
 91. Ab eodem confirmatur electus Imp.

EX jure & more usitato per electionem ad dignitates pervenitur: quæ habet locum in ijs, quibus est adnexa superioritas; & hoc, ut eligendus ijs sit gratior, quibus præficatur: neque enim solet esse gratis, qui invitis obtruditur.
 Electio est alicujus idoneæ personæ ad dignitatem vel munus aliquod Canonicè facta vocatio.

Canonicè ut fiat, oportet ab ijs facta sit, ad quos de jure, consuetudine, aut privilegio id juris spectat. Regulariter spectat ad eos; qui sunt de gremio loci, cui præficiendus quaeritur. Dico, regulariter; quia & extraneis competere interdum potest ex privilegio & consuetudine, c. 8. sup. tit. 4. De consuet.

In secularibus est penes Canonicos, modo sint puberes, sanæ mentis: nam impuberes non facta distinctione, malitia ætatem suppicat, nec ne, cum Canon non distinguar] &

quibus mens, minus sana est, carè discretione & iudicio, quo opus in discernenda cuiusque qualitate & conditione, c. Ex eo 31. h. r. in 6. Ut merito & suffragio careant, nec faciant non vocati electionem irritam. * Ubi nihil implicat, est: Canonicum, & non habere suffragium, l. 6. §. duo D. De decurion. propter dictam rationem. * Ut autem quis suffragium habeat, non requiritur sit verus Canonicus, sed sufficit sit possessor bonæ fidei, & sine lite pacificus, c. Cum olim inf. De causa poss. & propriet. In Genesi 35. ubi Glossa in V. possessione h. r. & hoc ad evitandam confusionem, quæ contingeret, si a possessore tantum facta electio, re patefacta postea evacuaretur. Necesse præterea est, existant in minoribus ordinibus; Clem. 2. De statu & qual. presic.

In Regularibus ius eligendi est penes Monachos professos, expressè vel tacitè; non etiam penes non profectos, d. c. 32. in fine: uti nec penes laicos, quos Conversos vocant. * Omnino rejiciuntur excommunicati majori excommunicatione, quibus communicatio cum aliis non licet, c. Is qui 15. in fine De sent. excom. in 6.

Ubi dubitari potest, An unus aut aliqui excommunicati faciant aliorum suffragia nulla? R. Non videtur ex regula, quæ habet, non vitari utile per inutile. Quo facit textus in c. Cum Wintoniensis 25. hoc tit. ubi aliquorum inhabilitas non irritat aliorum suffragia. N. si certus sit eligentium numerus, quoium omnium requiritur consensus: tunc enim excommunicatio unius faceret irritam electionem, quia faceret deesse requisitum numerum, c. Ad probandum 14. inf. De sent. & re jud. c. c. Cum super 23. inf. De off. jud. de leg. Nam uti dissensus unius ex eo numero poneret invalidam electionem, quia faceret non adesse omnium consensus, & consensus nullitas, quæ facit non adesse requisitum numerum. Est autem vera superior decisio, si alias steter pro una parte sufficiens eligentium numerus, ut demptis excommunicatis, major Capituli pars sit pro ista V. G. si ex viginti eligentibus duo sint excommunicati, superabit illa pars; pro qua sunt decem suffragia. Et hoc ita, si igno- rante admitti sint excommunicati.

Quid verè juris, si scienter & voluntariè sint admitti? R. Non subsistere, ex sententia

Innocentij in *c. Illa* 39. h. t. & Abbatis *ibid.* n. 7. *Ep. in c. fin.* n. 6. *inf. De procurat.* Fundant hanc suam opinionem in *c. Massana* 56. h. t. ubi electio facta per Clericos & laicos habetur irrita: & in *d. cap. 23. De off. jud. deleg.* ubi decretum ab habili & inhabili dicitur nullum. Item in ratione, quod voluntarie admittentes inhabiles, videantur uti jure suo nolle, & se facere inhabiles. Possent tamen contrarium videri potius, electionem scilicet aliorum esse validam; propterea quod licet peccarint admittendo istos, non tamen ideo priventur eligendi potestate, cum nullo jure id sit cautum. Et licet cum excommunicatis communicantes incidant in excommunicationem minorem, non tamen ista eos repellit ab eligendo, ut mox dicitur. Ut ab alijs facta electio sit dicenda valida, consortio excommunicati nihil ponente contra substantiam electionis. Ad *d. c. 23.* possent dici, quod actus, de quo ibi, simul ab omnibus habeatur pendens, ut inhabilis junctus ponat ejus nullitatem. Nec obstat *d. c. 56.* nam ibi hoc ita statutum, in odium eorum, qui laicis id juris contra Canones permittebant, ut non debeat extendi.

Prior tamen opinio, quia communis, possent videri servanda in praxi: & facere pro ea videtur textus in *d. c. fin.* ubi ex eo, quod communitas cum majoribus & juratis, quos sciebat excommunicatos, constituit procuratorem, dicitur constitutio irrita. Quod idem ex rationis aequitate dicendum in electione Praelati. Quod omnino procedet in excommunicato nominato, & notorio Clerici percussore.

10 **Quaestio**nis est, An idem procedat in excommunicato tolerato? Resp. Videri hoc aliquibus: pro quibus est textus in *can. Audivimus* XXIV q. 1. *Ep. Adver. jus inf. De immunit. Eccles.* ubi excommunicatio, vel sententia lata ab excommunicato, dicitur invalida. Ratio est in defectu jurisdictionis, ut patet ex *c. Si is cui De off. jud. deleg. in 6.* ubi, excommunicato delegante, dicitur delegatus carere jurisdictione. Quae opinio juxta antiquum jus est vera in excommunicato notorio, nam in occulto aliud mox dicitur. Ad jus novum quod attinet, vicior opinio est, excommunicati, licet notorii, tolerari tamen, actus subsistere, etiam publicos. Ratio est, quod post Extravag. Martini V. *Ad vitandam*, citra poenam

possit communicari cum excommunicato quocumque, excepto denunciato & notorio Clerici percussore. Quod ita inductum, ad succurrendum conscientis timoratis, & ad evitanda animarum pericula, ut cum possimus cum tali communicare etiam in perceptione Sacramentorum, debeant & acta ejus esse valida, atque ita & tenere ejus electio, & similia. Frustrum enim cum tali communicare esset licitum, si acta non valerent: atque ita tenet Navar. in *summa c. 27. n. 7.* Nihil facit, quod sit suspensus ab officio & beneficio; ut videatur nihil agere posse, quae ratione istorum competunt, inter quae est electio: nam hoc verum est, quatenus ea licite exerceat quoad se, non etiam quoad alios. Ut ipse licet peccet se ingerendo, & suffragium dando, nihil tamen hoc noceat electioni, cum quamdiu non rejicitur, sed toleratur, licet privatus sit jurisdictione, Ecclesia suppleat seu conferat ad talem actum jurisdictionis. Non facit etiam, quod dicta Extravagans noluerit aliquem favorem tribuere excommunicato, cum quod electio & alii actus subsistiantur, non sit tam ob favorem excommunicati, quam fidelium. Videatur Covarr. *ad c. Alma p. 1. §. 7. n. 9.*

Quid in excommunicato occulto? R. Multo magis eius acta esse sustinenda, etiam jure antiquo inspecto, quo quilibet excommunicatus erat vitandus. Ratio est, quia cum aliquis exercet munus aliquod publicum, in eoque sustinetur, defectus occultus non adficit actus illius, qui ex Reip. interpretatione sunt iudicandi validi, ut apud Jurisconsultos est notissimum, per *l. Barbarius 3. D. De off. pratoris*: qui textus licet loquatur de civili Magistratu, idem tamen statuendum in Ecclesiastico, quod Ecclesia non minori providentia prospiciat fidelium utilitati, quam Respublicae suorum civium.

Quid in denunciato quidem, sed ignorato? Idem in hoc statuendum, quod in occulto, quod scilicet electio, & alia ejus acta sint valida; cum licet alibi sit nominatus & publicus, in loco tamen exercitii habeatur non excommunicatus: ut acta ejus sustinenda fiat, ita postulante necessitate & utilitate publica, etiam secundum jus antiquum in hoc non mutatum, quod tantum notorius erat vitandus. Abbas in *c. Ad nostra, n. 13. inf. De iurejurando.*

12. Speciale est in cardinali excommunicatio, etiam nominatim sive denunciatio, ut repelliqueat ab eligendo Papam, per *Clement. 1. §. ceterum h. t.* qui textus facit ad declarationem *c. Licet h. t.* in quo electus à duabus Cardinalium partibus sine exceptione dicitur habendus pro legitimo Pontifice: Ratio specialitatis posita est in evitandis periculis schismatis, & aliorum inconvenientium, quæ possent subsequi, si admitterentur exceptiones & dilationes post factam electionem. Confirmata est hæc sententia per constitutionem novam Gregorij xv. incip. *Æterni Patris*, anno 1621. xvii. Kal. Decemb.
13. Hæc de interdictis majori excommunicatione: nam quos minor tantum ligat, non temoveantur ab eligendo, *c. Illa 39. h. t.* Ratio est, quod hæc non privet hominum communione, ut dicitur inferius *ad tit. de De sent. excommunic.*
14. In suspensis idem juris est, quod scilicet à facultate eligendi non sint exclusi, nisi fuerint denunciati: nam ante denuntiationem, cum Ecclesia eos toleret in officijs, acta eorum sunt dicenda valida. Ita tamen denunciati inhabiles habendi, si ab officio absolute sint suspensi. Abbas in *c. Cum inter 16. nu. 6. h. t.*, nam tunc nomen officii denotat tam ea, quæ sunt ordinis, quam quæ jurisdictionis: licet alias suspensio ad ordine non contineat suspensionem à jurisdictione, nec è diverso, ut suo loco dicitur. Idem dicendum, si suspensus quis sit sine limitatione, quia verba generalia, cur limitentur ad aliquid non est ratio. Nihil obstat *c. Cum dilectus 8. sup. tit. 4. De consuet.* ubi electio per suspensos & de suspensio facta casatur: quod & habetur *c. Cum inter 16. h. t.* nam accipienda loca ista secundum jus vetus, quo sufficiebat sola suspensio; quod ipsum mutatum est per extravag. Martini V. *Ad evitanda* ut paulò ante dictum & dicitur latius *inf. ad tit. De sent. excom.* A beneficio suspensus videtur habere integram eligendi facultatē, quod ejusmodi suspensio concernat tantum fructus beneficii, non etiam actus officii, modo ab alijs admittatur, *c. Cum Wintoniensis 25. ubi Glossa V. admiserunt h. t.*
16. Quæritur, An interdictus vocem sive suffragium habeat? Resp. Videri non prohibendum, cum interdicti effectus tantum perti-
- neat ad privationem divinatorum officiorum, Sacramentorum quorundam, & Ecclesiasticæ sepultura; sub nullo autem istorum contineatur privatio juris eligendi: quæ cum sit pœna, non est inferenda sine canone. Facit, quod interdictum non privet beneficio, ejusve administratione, ad quæ spectat electio, sive potius ad fructus beneficii, qui salvi sunt interdicto.
- Quid statuendum in irregulari? Posset videri huic non esse jus eligendi, quia omnino sit inhabilis ad beneficia, ordines aliaque Ecclesiastica. Dicendum tamen, electionem à tali factam esse validam, utpote factam ab habente potestatem, non impeditam, neque ligatam. Ratio est, quia licet irregularitas reddat inhabilem ad beneficia, non tamen ipso jure privat obtentis: ut administratio eorum sit libera eis ad quos spectant; & fructus, quibus adnumeratur electio, iis cedant, donec priventur beneficiis. Ut, cum eareus ex vi irregularitatis non prohibetur eligere, dicendum sit, ab irregulari electionem licitè fieri.
- Potèd hæretico nullum esse suffragium vel ex eo patet, quòd hoc ipso privetur omni jure non tantum circa bona patrimonialia, sed & Ecclesiastica, ut dicitur *inf. à tit. De hæreticis*, ut jus eligendi illi salvum esse nequeat. Si tamen occultus fuerit, ut ipse toleratur, ita & suffragium eius valebit, *arg. l. Barbar. De of. prat.*
- Sunt & privati facultate eligendi, qui scilicet indignum elegerunt; non tamen nisi ista vice, uti mox latius dicitur.
- Ubi quæritur, An præsumatur quis scienter indignum elegisse? Negat hoc Molina *De jure primogenitura l. 2. c. 4. n. 48.* quod nemo sit præsumendus in dolo esse. Contra tamen vult Franc. Sarmientes, in *l. Cum quidam 24. n. 17. de leg. 2. per tex. in l. Qui cum alio 19. De R. I.* ubi qui cum alio contrahit, gnarus debet esse conditionis ejus, & per textum in *c. fin. §. Si quis De eland. de sp.* ubi in simili præsumitur adfectata ignorantia. Quæ sententia confirmatur per tex. in *c. Innotuit 20. h. t.* ubi ignorantia ejusmodi probanda est: ut videatur præsumi scientia.
- In casu autem, quo eligentes indignum temoveantur, contrahitur ista facultas ad reliquos, qui non peccarunt, etiam unum dumtaxat; ne aliorum peccatum redundet in injuriâ innocentijs, penes quos residet Capituli potestas.

potestas. Si omnes peccaverint eligendo indignum, ad superiorem ista potestas devolvitur, Abbas in *c. Bona 23. c. 25. n. 2. h. t. l. Sicur in fine D. Quod cuiusque universitati etc.*

21 Laicis, five solis (quod neutiquam licuit, adeo ut Conc. Trident. *sess. 23. c. 4. in fine* velit à populo & sæculati potestate vocatos atque institutos haberi ut fures & latrones, per oltium non intrantes) five simul cum Clericis eligendi non est potestas: ut electioni pereos de se factæ consentiens sit hoc ipso inhabilis, *c. Quisquis 43. c. Massana 56. h. t. Nihil faciente consuetudine, aut præscriptione, cum ea requiratur possessionem, cuius hæc in materia sunt incapaces laici, ut nec possit iis concedi per Capitulum, c. Sacrosancta 31. h. t.*

22 Olim in Episcoporum & Romanorum Pontificum electionibus Principum & populi vota intervenisse videtur colligi ex iis, quæ coarctavit Gratianus *Dist. 63. De Imperatoribus* queritur. An illis quid juris fuerit in Electionibus Roman. Pontificum? Resp. Electionem istam liberam fuisse ab initio, & pertinuisse ad Clerum; quod spectant pleraque loca apud Gratianum, *d. dist. 63.* quæ negant laicorum esse, nisi miscere se electionibus Pontificum, quia res ea sit Ecclesiastica, in qua nihil est juris Imperatori & laicis: verum ambitione causante schismata, eorum tollendorum & impediendorum causâ interponi cœpisse Imperatoriam auctoritatem. Quæ res eò paulatim devenit, ut sine iussu Imperatoris non potuerit consecrari electus Pontifex: quod ideo à Justiniano (cujus tunc erat summa auctoritas & potestas) usurpatum creditur, ne, ordinato aliquo Pontifice minus grato Imperatori, urbs & Italia ab orientali deficerent Imperio. Verum sub Benedicto II. libertas plena rediit. Per Adrianum verò concessum videtur Carolo Magno jus eligendi Pontificem, *can. Adrianus dist. 63.* cuius filius Ludovicus huic juri renuntiavit, *can. Ego d. dist. 63.* Sed Leo VIII. illud iterum concessit Othoni, *can. in synodo d. dist. 63.* & duravit penes Imperatores usque ad Henricum IV. Justissimis deinde de causis abrogavit id ipsum Imperatoribus Gregorius VII. occasione sumpta à schismate, & libertas deinceps duravit in Romana Ecclesia. Permansitque penes Catd. electio, ut mox dicitur, hæc quibus

pater, olim Imperatoribus non tam fuisse eligendi Pontifices, quam confirmandi; ob jam dictam rationem, primo usurpatum, & postea concessum. Nec facit, quod textus in *d. can. Adrianus Dist. 63.* adferat jus eligendi fuisse Carolo Magno concessum: nam verbum *eligendi* ibi largè & amplè posuit, non strictè & præse, pro eo, quod est, canonicè factæ electioni ad sensum præbere. Quod facit, quod habetur post textum in *can. Vota d. dist. 63.* representari electiones Pontificum solitas Imperatoribus, ut & ipsi gratiores essent, & roborarentur contra schismaticorum & hæreticorum audaciam. Si tamen quis obstinatè velit verbum *istud eligendi* strictè accipi debere, detur Imperatoribus id juris fuisse: fatendum tamen erit, non fuisse nisi ex concessione Pontificum, non etiam suo jure, idque liberaliter, ob majus scilicet bonum, quo cessante, tamquam causa potuit merito ipsis eripi. * Hodie quibusdam Principibus competit Episcoporum nominatio, quos præsentant Pontifici, qui supervita, & meritis eorum scrutinio præmissis confirmat taliter nominatos. Quod toleratur, quia interest Principum sibi habere addictos Anasilites, qui subditorum animos à se non avertant. Vide de hac materia Choppinum *De dominio Francia lib. 2. c. 10.*

Lubet & querere, An populus in electionibus Pontificum quid juris habuerit? Resp. variis locis *dist. 63.* dicit, electiones consuevisse fieri à Clero, vicinis scilicet Episcopis, & populo. Verum hoc non ita accipiendum quasi populus suffragia daret; sed quod vel populus aliquem postularet, aut desideraret, quem postea Clerus pro populi voto eligeret, non tamen necessario: vel quod postea consentiret in electum per Clerum populus, ut gratior esset, juxta *can. Nasse & can. Vota d. dist. 63.* Hodie jus eligendi Rom. Pontificis est penes Cardinales S. R. E. à quibus electus non alias pro Pontifice est habendus, quam si duæ præsentium partes consentiant in eundem, *c. licet 6. h. t.* Pluraque servanda sunt in ista electione, ut patet ex *c. 3. eod. in o. & Clem. 2. eod.* ad inventa pluraque, ut avertantur fraudes, & ne in longum protrahatur electio cum detrimento Ecclesiæ.

Eligendus debet esse ætatis sufficientis, *da 25*

h. t.

quo

quo inf. tit. 14. de etate & qualitat. proficien. morum honestate & modestia, literarum scientia requisita ornatus, naturalium defectu carens. * Non irreteus excommunicatione precipue majori, quæ poneret electionem nullam, c. Postulasti 7. inf. De Clerico excom. ubi non potest tali conferri beneficium, ne talis collatum retinere. Ratio, quia datur beneficium propter officium, ad quod talis inhabilis est; nisi forte post appellationem legitime interpositam sit collatum, qualis non ligat, c. ad presentiam nostram 16. inf. de appellat.

26 Quid si non sit vitandus? Posset videri non obesse, secundum text. in d. Extravag. Ad evitanda. Verum dicendum, nihil ex eo quæri sublevaminis excommunicato; quam quidem ibi Pontif. expresserit, se nolle in aliquo sublevare excommunicatos; ut, cum ex se sint inhabiles, nihil ipsis proficit, quod non sint vitandi.

27 Quid si electus postea absolvatur? Resp. per d. Extravag. Martini V. actiones fidelium circa huiusmodi excommunicatum, quantum est ex parte illorum, validas esse; ut, cum tantum ponatur obex ex parte subjecti, illo sublato videatur consequi effectum. Verum contra dicendum electionem ab initio invalidam ex parte subjecti non convalescere solo sublato obice, cum quod est ab initio nullum, non convalescat, nisi posito novo eligentium facto, secundum notissimas juris regulas, l. Quod ab initio 29. D. de R. I. & tit. D. De reg. Canoniana, c. Non firmatur de R. I. in 6. Quod facit, quod paulo ante dictum, Pont. in d. Extravag. non intendere ullatenus relevare excommunicatum: relevaret autem, si electio ex parte eligentium subsisteret, & confirmaretur, secuta absolutione. Quæ res contineret in se aliquam repugnantiam, scilicet quod ex parte eligentium esset valida electio, circa subjectum tamen inhabile. Deinde eligentium mens est, continuo per electionem jus conferre, non etiam de futuro promittere, & quidem pure, non sub conditione, si absolvaris: ut, cum tempore actus non cadat electio super subjectum habile, sit dicenda irrita. Ubi non recte quis distinguat inter scientiam & ignorantiam eligentium; cum scienter eligentes excommunicatum graviter peccent, & nihil promoveant actum, con-

tra regulas juris, quas suo facto non immutant.

29 Impedit & eligi excommunicatio minor, eo quod eligendus debeat esse habilis ad susceptionem eorum, ad quæ eligitur; qualis non est minori excommunicatione ligatus, c. fin. inf. de clerico excom. ministrante, Gloss. in e. illa 39. hoc t. ubi dicitur peccare graviter celebrans.

30 Quæritur autem, An electis taliter ligati sit ipso jure nulla? R. Eligentes peccare graviter, quia materia est gravis; peccare item electum acceptando: non esse tamen electionem tam irritam, quam irritandam, secundum verba, d. c. fin. eius electio irritanda. Ubi licet videatur non improbabilis interpretatio Covarr. ad R. Peccatum p. 2. § 7. n. 3. & aliorum verbum irritanda ibi accipientium pro, irrita declaranda; propter subjectam rationem, pro eo quod ad susceptionem eorum eligitur, à quorum perceptione à sanctis Patribus est privatur: tamen cum verbum istud poenam contineat, in qua benignior interpretatio est facienda, & obstat verbi propria significatio, factum hominis requirens, nullusque alius detur textus, quo ista opinio possit firmari, verius cum Felino, ad c. Dilectæ 10. n. 4. in fine inf. de excepti. dixeris, non tam ipso jure esse irritam, quam irritandam, et in casu, quo eligentes sciunt vitium, uti exprimitur d. c. fin.

31 Anne ergo non irritabitur electio in casum quo ignorantur: Posset videri, non esse irritandam, quod in casu scientiæ notetur factum eligentium, quæ eos facit culpæ obnoxios: ut illa sublata tollatur & culpa, ac proinde cessare debeat poena. Pro qua parte facit, quod aliàs dictio, scienter in d. c. fin. tamquam superflua nihil operaretur, quod videtur non admittendum. Contra tamen dicendum, nihilominus irritandam venire, quod culpa commissa circa electionem non tam fundetur in nova culpa eligentium, aut electi, quam in natura seu institutione talis censuræ, impediens passivum Sacramentorum usum, & consequenter electionem ad minus isti usui destinatum. Nec obstat dictio, scienter, cum ibi ponatur potius ad augendum, quam limitandum quasi dixisset Pont. etiam si scienter elegerint, nihilominus irritandam. Ut sensus sit, non tantum irritandam, quia ab ignorant-

gnorantibus facta sit, atq; ita involuntaria & subreptiva, sed & si scientibus, ex jam dicta ratione. Et ita sentit Glossa in *d. c. fin. v. scienter*, & vult ratio ibi subiecta, quod scilicet à sanctis Patribus sit privatus ab eorum perceptione: quam privationem sive inhabilitatem non tollit ignorantia eligentium.

32 Quid si & electus se excommunicatione irritum ignoret? Eius ignorantia nihil faciet ad tollendum actus vitium, cum nihilominus maneat inhabilitas, quæ non causatur ex culpa, quam electus se ingerendo committit, sed ex natura censuræ, ubi dictum, & colligitur ex ratione ibi subiecta. Covarr. ad *c. Alma p. 1. §. 7. n. 3.*

33 Dubitari etiam potest, An excommunicatione electi in Pontificem Rom. impediat electionis valorem? Dictum fuit superius, excommunicationem eligentium non impedire illam electionem. *Clem. ne Romani §. carcerum h. t.* ut idem sit dicendum ex parte electi; cum ratio ibi posita, ne detur occasio fraudibus, aut schismatibus, habeat locum etiam in ipso electo: & quidem multò magis, tum quòd magis agant contra censuram eligentes quam electus: tum quòd in *d. §. catorum* dicatur nullus ab electione repellendus: quæ verba sunt generalia, & non magis excludunt ab electione passiva, quam activa.

34 Est & inhabilis suspensus ab ordine, officio vel beneficio; ex ratione *tex. in c. fin. de Clerico excom. min.* quòd ad susceptionem eorum eligatur, à quorum perceptione est privatus, cum prohibitus ab aliquo opere, vel usu eius simpliciter interdictus, consequenter sit prohibitus, ne possit ei conferri id, quod est proprium talis actus, seu quod ad illum ordinatur.

35 Ubi quaestio est, An talis electio, aut collatio sit ipso iure irrita? R. Videri potius irritandam, arg. *d. c. fin.* in quo hoc ipsum exprimitur quoad irritum minori excommunicatione: nec est aliud textus irritam declarans eiusmodi electionem. Ad idem allegatur *c. per inquisitionem 26. eod.* ubi dicitur amovendus ab officio Præposituræ, qui scienter indignum ad Episcopatum eligendo, se indignum fecerit beneficiis Ecclesiasticis: quæ verba significant, malè quidem electum fuisse, non tamen electionem fuisse ipso iure irritam, cum dicatur privandus officio.

Irregularitas licet obrentis non privet ipso facto, Abbas in *c. nisi 10. n. 4. inf. de renuntiati*, & dictum paulò ante, ponit tamen inhabilitatem ad obtinenda munia Ecclesiastica.

Ubi controvertitur, An id faciat ipso iure? 36

Resp. Non deesse, qui volunt irregularitatem non efficere electionem aut collationem ipso iure nullam, quia non inveniatur in iure expressa huiusmodi inhabilitas; sine textu autem non sit inducenda. Et licet variè adducantur textus, qui prohibent irregularem admitti ad ordines, & beneficia illis conferri etiam non habentia curam animarum, nullo tamen illorum continetur verbum irritans actum. Et facit, quòd irregularis non sit incapax professionis. *c. 1. de si. iis presb. c. 2. de clerico non ordin. minist.* Ut etiam dicendus non sit inhabilis ipso iure ad beneficia, quibus obrentis non privatur ipso facto per irregularitatem. Ut opinio ista de rigore juris sit probabilis Felin. in *c. inquisitionis n. 6. inf. de accusat.* Securius tamen & probabilior est contraria, scilicet ipso iure non tenere electionem, quam commuois usus optimus interpretis recepit, interpretans textus hac in materia adductos, & indicantes, non esse canonicam electionem eius, qui est irregularis, in eum sensum, quòd ipso iure electio non teneat. Et ita tenet Felin. in *c. 2. sup. tit. 3. De rescr. Navar. in Summa c. 27. n. 2. 49. dub. 6. Covar. ad c. Alma p. 1. §. 7. n. 1. & §. 8. nu. 3. & in reg. Peccatum p. 2. §. 8. n. 6. in fine & n. 8.* Pro qua parte videtur facere Conc. Trident. *sess. 14. cap. 7. de reform.* ubi homicida nullo unquam tempore potest ad sacros ordines promoveri, nec ulla beneficia illi conferri, ea ratione quod beneficia dentur propter officium, ut qui ad hoc est inhabilis, etiam ad illa talis sit iudicandus.

Inter irregulares poni hæreticos extra dubium est, ut dicitur infra suo loco: uti & Apostatas ac schismaticos esse inhabiles ad dignitates, & beneficia, patet ex *cap. 1. h. t.* ubi etiam post adiuratum schisma dicitur dispensativè confirmanda schismatica electio.

Sed dubitatur, An inter inhabiles ad Præ- 38
laturam censendus sit habens liberos? Quod videri posset, per *can. de Syracusana 23. dist. 28.* & *can. antepen. Dist. 6.* ubi propter liberos non videtur quis admittendus ad Episcopatum. Sed

Sed dicendum nullatenus ideo induci in habilitatem, cum nullibi de ea pateat. & sine textu non sit inducenda. Nihil faciunt adducti textus, quia per eos non tam ponitur inhabilitas quam datur consilium; ne facile tales admittantur, quod per liberos possint deperdi bona Ecclesiastica, quem metum si auferat personae qualitas non est ea rejicienda; uti & si alio modo ei occurratur, *can. Sunt xii. q. 1. Abbas in c. 1. in 2. inf. de testam.* Unde est quod ejusmodi qualitas sit exprimenda Pontifici, quia cum possit ponere impedimentum, faceret confirmationem subreptitiam. Nihil etiam facit quod habet Imp. Novel. 6. c. 1. §. 4. ordinatum filios aut nepotes habentem sacerdotio cadere; ut, si admittitur, multo minus admitendus sit: nam non est legis civilis inducere inhabilitatem, sed tantum Canonica: nisi hæc ab illa statutum approbet, cuius contrarium hac in materia patet ex *can. Episcopus XII. q. 2. ubi liberos habens admittitur ad Episcopatum.*

39 Majus dubium est, An habens liberos illegitimos sit inhabilis? hoc aliqui volunt per *can. 13.* verum cum textus ibi indistincte faciat mentionem liberorum, quod eorum causa possent perire bona Ecclesiastica, quæ non ita habet locum in legitimis, cessabit etiam prohibitio, si personæ qualitas respondeat & aliud nihil impediat.

40 Regularibus non est præficiendus non profectus, cessaturque eius electio, non obstante consuetudine *c. cum causam 27. h. t.* & non nisi instructus in regula monachali, quod minus conveniat esse magistrum, qui necdum fuit discipulus, *c. officii 38. h. t.* ubi aliter facta electio decernitur irrita & inanis.

41 Eligendus itaque ex voto Ecclesiæ dignus & ex pluribus dignis dignior, quem morum sanctitas commendat præ cæteris, quatenus idem utilior aptiorque administrationi. Quæ res facit, ut etiam minus doctus doctiori præferatur, & non raro potius habeatur ratio sanctitatis morum, quam scientiæ, ut in Religionibus. Interdum utrumque requiritur ut in iis, qui præsunt, velut Episcopi, in quibus præcipue requiritur prudentia. * Ubi nobilitas & potentia non faciet aliquem sine noxa præferri digniori, nisi Ecclesiæ status requiratur potentem. Faciet tamen & generis

splendor & claritas in paritate aliquem potiores eo, cui ista desunt. Consanguinitatis & amicitia hic non est habenda ratio: quamvis & hæc in paritate sine piaculo faciat quem inclinari in amicum, aut consanguineum; non etiam in imparitate.

De gremio Ecclesiæ vacantis ut quis eligatur, conveniens quidem est, si ibi idoneus habeatur, *c. ne pro defectu 41. hoc. t.* non tamen necessarium, cum & teneat electio extranei, & interdum quis sit adsumendus ex alio loco cui id juris consuetudine aut privilegio quaesitum, *c. 8. sup. de consuet.*

44 Ubi quæri possit, An sine peccato præteriri possit extraneus dignior, accepto interno digno? Resp. Actum istum videri vacare peccato acceptionis personarum, cum textus in *can. Metropolitano dist. 63.* velit ex presbyteris Ecclesiæ optimo ordinari: & textus in *can. Nullus dist. 61.* non aliàs aliunde adsumi aliquem permittat, quam si in Ecclesiâ non sit aliquis dignus. Qui Canones etsi uti minus frequententur, faciunt tamen extra noxam esse eligentes dignum internum, quod ea res sit minus obnoxia turbis gratiorque esse solent interius externo, atque ita maiori cum benevolentia munus suum peragat. Ut hæc ex parte compensetur id, quo extraneus superat. Quod vel maxime tunc procedet, quando fundator voluit aliquem adsumi ex certa familia, aut civitate, in quasi idoneus haberi possit, non est extraneus adsumendus.

45 Quæritur etiam, An teneat electio digni, omisso digniore? Juri Canonico & rationi naturali magis est consentaneum, eligentes isto casu non esse immunes à peccato mortali cum enim Canones eum præfici velint, qui præstantior est, qui doctior, qui sanctior, qui omni in virtute eminentior, *can. licet 15. viii. q. 1.* qui optimus, *d. can. Metropolitano,* qui Præfulatu dignus. *Novel. 5. cap. 9.* docet ratio, non fungi eligentes administratoris boni vice, digniorem prætereundo, & potius providere personæ quam loco: quod pro dolor! non esse infrequens facit favor. Utroque tamen in foro, tam interno quam externo, valet electio, nec rescindi potest, ex communi sententia, nixa textu *c. cum nobis 19. §. illius hoc. t. ubi Glos. Covar. ad reg. Peccatum p. 2. §. 7. m. 3.* Nec obstat quæ d.

quod Ecclesie intentum sit, habere dignissimum, cum non rejiciat dignum, & hoc ad servandam Ecclesie quietem. Alioqui omnes electiones verifitentur in discrimine, & in finitibus locis foret, si ea sola de causa everti possent, quod dignior esset prateritus. Navar. de Simoniacis, §. n. 1.

46. Alia hic occurrit questio, An omisso digniori teneantur eligentes & consentientes ad restitutionem? R. Verius esse, nec teneri eos Ecclesie, nec omisso non isti, quia ei non nocuerunt, cum de idoneo providerint ministro: non huic, quia ante electionem nullum jus vel ad rem vel in rem habuit, cum id eum ei quateratur per electionem, Navar. in Manuali c. 17. n. 72. ante quam nihil juris habet, quod pretendat, Covar. d. 5. 7. n. 6. Lessius de jure & just. lib. 2. cap. 34. dubio 15.

47. Similiter electus non tenetur ad aliquam restitutionem digniori, propterea quod dici nequeat aliquo jure privasse eum, qui necdum ullum quaesitum habuerit; neque ullam etiam injuriam intulisse videri possit. Nam si qua illatio, illa est per eligentes illata; quorum suffragiis consentiens electus, non potest dici peccasse, tamquam consentiens peccantibus, cum ejus non sit, merita propria discutere ac judicare, Less. d. loco n. 76.

48. Aliud est in eo, qui fraude impedit aliquem, quo minus eligatur: hic quippe tenetur ad restitutionem, quando jus quaesitum avertit, quia cum injuste causam damni dederit, tenetur id ipsum rescire, ex regula communi. Quo modo cum ante electionem necdum firmum jus sit acquisitum, verius est, ex arbitrio sapientis satisfactioem esse injungendam impediendi, qua de re plenius agitur infra ad tit. De praben. V. Covar. ad d. e. Peccatum p. 2. §. 7. n. 8. Navar. d. c. 17. n. 69. & seqq. Pet. Navarra de restit. c. 7.

49. Indignum eligentes scienter, praeterquam quod graviter peccent, praecipue si agatur de cura animarum, & teneantur ad restitutionem damni Ecclesie, qua damnatum accepit cap. fin. inf. de injur. atque insuper inducere electum, ut Ecclesiam dimittat, privantur ipso jure suffragio pro ea vice, suspendantur a beneficiis Ecclesialibus per triennium, c. cum in cunctis 7. §. Clerici h. s. quae scilicet habent in ea Ecclesia, quam per talem electionem offenderunt: non

etiam quae alibi habent, ne poena excedat culpam c. si compromissarius 27. in fine eod. in 6. Ubi eandem poenam subit is in quem compromissum, ut eligat, si scienter indignum elegerit, & compromittentes, si talem electionem scienter habuerint ratam.

Quaeritur hic, An ipso jure istae poenae inferantur? R. Quantum ad poenam suspensionis a beneficiis, eam esse latae sententiae, quoad eligentes indignum, ut patet ex d. §. Clerici in verb. noverint se suspensos. Idem & in compromissario, d. e. 37. Consentientes vero electioni factae per compromissarium, non videntur aliam poenam incurrere, quam privationis eligendi aut compromittendi pro ista vice, ut indicant verba d. e. 37. vers. nisi & ipsi scienter. Quod respicit verbum subsequens, puniuntur, non etiam verbum, suspenditur, cum non sit tam grave peccatum in casu consensus solius, atque est in casu electionis per eos factae, in quo eorum versatur factum.

Tenet autem poena suspensionis eos quoque, qui personae dignae electionem aut provisionem infringere, & confirmationem impedire temere sunt conati, d. cap. 37. Et hoc tantum in electis ad dignitates, personatus, aut Canonias, cap. 1. in eod. 6. In Episcopo eligente indignum non habet locum ista suspensio, d. cap. 37. §. hujusmodi, quae non solet ligare Episcopos, nisi exprimat: quod illis datum propter officii necessitatem, cap. Quia periculosum de sent. excom. in 6. Deinde iis est proposita poena alia, privatio scilicet potestatis conferendi officia aut beneficia, cap. 7. in fine & c. Nihil 44 §. Episcopi h. tit. Scienter itaque eligentes indignum notantur.

Quid si sciat quis indignum non aliter, quam ex sola confessione? Resp. Scientiae quidem illius rationem non haberi; non possentamen nec debere eligenti talem suffragari, quod non minus habeat locum ratio prohibitionis isto casu, d. cap. 7. in fine hoc tit. Et supposita inhabilitate personae, actus eligentis talem in se sit malus, ut patet ex cap. 2. inf. tit. 31. de off. jud. ordin. Quod indicat eum contra conscientiam agere, qui ad ejusmodi concurrat electionem: nam ejus causa ponitur sciantia, qua posita de modo scientiae disputandum non est. Ut contra Paludanum & Adrianum

recte teneat Navarr. in *can. penult. num. 146. de poenit. dist. 6.* poenam suspensionis istum incurtere: qui & vult *ibid. num. 15.* dissuadere eundem posse alius, ne eum, cuius malitiam novit, licet per confessionem, eligant, salvo tamen sigillo. Et hoc contra peccatum, quia alteri in unum, quod ambit, non debeat, nec istud acceptare possit citra detrimendum animae.

54 Dubitatur, An electio de indigno facta sit ipso iure nulla? R. Solum hic quæri de indignitate, resultantem ex defectu literaturæ, morum, gravitatis, ætatis, natalium: dicendumque eam causare nullitatem, *d. cap. 7.* in cuius principio prohibetur eligi habens huiusmodi defectum; in fine autem eligentes dicuntur eligendi tunc potestate privati: & in *cap. Innocent. 20. in fine h. tit.* Decernitur electio talis irrita & inanis: item in *cap. Congregato 33. in fine h. t.* dicitur electio irrita nuntianda ejus, qui expertus est scientiæ literalis, quod & Gloss. *ibid. v. in literaturâ* confirmat, Ratio est, quod habens huiusmodi defectum nequeat satisfacere intentioni Ecclesiæ.

55 Quæritur autem hic posset, An in casu electi indigni, eligentes, aut ipse electus, teneantur digno præterito ad restitutionem? R. Non videntur, ex eo, quod obligatio ad restituendum præsupponat ablationem ab eo, cui est jus in rem, vel ad rem: neutrum est commissio, cum agatur de justitia distributiva. Nam beneficia Ecclesiastica, cum sint potius stipendia & merces laborum, quam bona communia; in eorum distributione peccatur quidem per distribuentes contra officium commissum, non possunt tamen ulli teneri ad restitutionem, quam Ecclesiæ, cuius jus violatum, præponendo ei indignum, non etiam ulterius, cuius non potest dici quantum ante electionem. Vid. Navarr. in *Summa c. 17. n. 69. et seqq.* Covar. *d. 5. n. 2.* Molina *De iure primogenit. lib. 2. c. 5. num. 58.*

56 Occurrit & alia quæstio; An poenæ, propositæ eligentibus indignos, obviæant, si ex voto indigno præteritis non sequatur electio? R. Juxta antiquum jus in *d. cap. 7.* nihilominus fuisse locum poenæ, quod quantum ad eligentes delictum fuerit completum; ejus tamen rigorem esse mitigatum per *cap. forpsuo 7. eod. in 6.* Sæptem quoad privationem potestatis eligen-

di pro ista vice. Ut maneat iis salva electio; ex ratione, quod non habuerit effectum eorum conatus, prævalentibus aliorum suffragiis. Habent tamen tales læsam conscientiam, ut iuste mereant divinam ultionem, & Apostolicam, *d. c. 7. in fine eod. in 6.* Quæritur ad poenam suspensionis à beneficiis, non videtur jus antiquum mitigatum, ut hodie etiam obtineat.

57 Cæterum prædictæ poenæ non aliàs obviæant, quam si eligatur indignus, ob defectum scientiæ, morum, ætatis, natalium; de his enim loquitur textus in *d. cap. 7. h. t.* & similes: ut qui alius modis indignum elegerit ad Episcopatum, aut curam animarum, arbitrio superioris veniat puniendus.

58 Loquuntur autem Canonibus de eligente, aut consentiente in indignum scienter *cap. cum Wintoniensis 25. h. t. d. cap. 7. eod. in 6.* Unde dubitari potest. An ergo ignorantia impediat poenam? R. Si invincibilis fuerit ignorantia, rem esse manifestam, quia scilicet tunc nulla poena sit commissio: uti & non disputandum, si fuerit adfectata, quia scientiæ adæquatæ; quæ cum ponat delictum, merito illud sequitur poena. Si non fuerit omnino invincibilis, sed aliquo modo voluntaria, videntur eligentes non excusari à culpa, aut poena: probabile tamen eo casu non incurri poenam, nisi interveniente dolo, & malitia, ut posita ignorantia, licet ea vinci potuisset, & non cesset culpa, excusatio tamen sit admittenda à poena, ne dictio, *scienter*, in textibus posita, nihil operetur. Quid faciat, quod poenæ sint potius mitigandæ, quam exasperandæ, & non facile inducendæ.

59 Poterit scipsum quis non recte eligi, *arg. c. Per nostras inf. de iure patron.* Ubi Gloss. hoc dicit esse ambitiosum. Ut merito talis repellatur cum sit contra Apostolum, adsumere sibi honorem, *can. in Scripturis VIII. q. 1. c. Qualiter 17. h. 2.* qui non desiderantibus, sed fugientibus est delectendus. Facit, quod inter eligentem & electum debeat esse distinctio, tamquam inter patientem & agentem, dantem & accipientem, *c. fin. inf. de inst. v. Flam. de resignat. benef. lib. 9. q. 17. n. 109.*

60 Quæritur hic est, An consentiens in electionem sui connumeretur numero eligentium, cumque augeat? Resp. Ita videri per *cap. cum in iure 33. hoc. tit. Gloss. in l. Plane D. quod*

quod cuiusque universitati nomine &c. Panormit. consil. 25. num. 3. p. 2. Neque obstat, quod nemo se eligat, quia hoc verum est, quando se ingereret; hic autem non se ingerit, sed tantum electionem sui approbat. Quod ita videtur dispositum à Pont. ad evitandas discordias, quibus facilis est occasio in eligentibus, Abbas d. cap. cum in iure 33. & ibi Innoc. Videtur autem d. cap. 33. loqui in casu, quo in aliquos est compromissum, qui ex suo numero aliquem elegerunt. * Quo facit, quod Cujacius, ad d. l. plane quæ est ex lib. IX. Pauli ad E. dictum, ex septem Electoribus Imperatoris antestare dicit electionem eorum, qui unum ex suo corpore elegerint, si modo is electioni de se factæ adsentium præbeat. Atque eo casu tantum Baldus vult procedere decisionem d. cap. 33.

61 Superest videre, An nominatio successoris sit probanda? R. Gratianum, can. 1. c. 2. VIII. q. 1. velle Divum Petrum in successorem sibi delegisse Clementem, qui tamen ibidem non numeratur proximus à D. Petro. sed demum in ordine quartus post Linum & Cletum: ut videatur præelectus & ordinatus quidem fuisse in Rom. Ecclesiæ Episcopum, cessisse tamen, ut habet Gloss. in d. can. 1. Pluribus ea de re agit Card. Baron. Annal. Tomo 1. ad an. 69. Ut ut est, speciale fuit, nec tractandum ad exemplum aut consequentiam, can. non Exemplo XXVI. q. 2. propter detrimentum quod inde redundare posset in Ecclesiam, privato affectu cautante promotionem indignorum: unde & successoris constitutio prohibita, can. 3. c. 4. VIII. q. 1. Fuit tamen & usus aliquis nominationis in successorem; tum ad avertendum, ne per hæreticos sedes Episcopales invaderentur; tum & ad impediendas fraudes ac sordes, quæ non raro in Episcopis eligendis committentur. Non ita tamen, ut nominatus necessario esset præficiendus, sed quod non leve pondus haberet in suffragiis commendatio prædecessoris, quod is apprime noisset, quis muneri istius magis foret idoneus. Hæc de eligentibus & electis.

62 Ad formam & modum electionis quod attinet, de ea non tractandum, nisi post vacantem & viduam pastorem Ecclesiam, eumque sepulchri traditum, cap. Bonæ 30. h. 2. quod festi-

natio sapiat contemptum. Imò non nisi tertio post sepulchrum pastorem dic ad electionem novi procedendum esse, habet textus in can. nullus 7. dist. 79. * vocatis is, ad quos electio spectat, vel iure communi, vel speciali, quatenus commodè vocari possunt, c. cum inter 18. & c. quod sicut 28. h. 1. ut quia sunt in provincia, c. coram 35. &c. quia propter 42. h. 1. Unius ommissio faceret electionem indebitè factam, & magis obesset, quam multorum contradictio, d. c. bona 36. Potuisset enim ommissus alios rationibus suis in diversam traxisse sententiam.

Sed controversatur, An ipso iure sit irrita? Possit hoc videri per cap. in Genesi 55. in fine h. 1. ubi deceratur irrita & inanis: quam opinionem videtur tenere Gloss. in d. cap. 55. in fine & d. cap. Quod sicut 28. V. consentire h. 1. Contrarium rectè tenet Abbas, in d. cap. 41. in fine prime. hoc sit, quod scilicet non sit ipso iure irrita, sed irritanda: nisi propter bonum pacis omitti possit consentiant & electionem factam approbent, per text. in c. Ecclesia 57. h. 1. ubi Glossa V. sicut dicit, non esse de forma electionis, ut omnes sint presentes. Facit d. c. 42. in fine, ubi Innoc. n. 1. & d. c. 57. n. 3. dicit electionem non esse omnino nullam, sed cessari posse. Hostiensis hic in summa n. 11.

63 Quid si à presentibus sit electus dignus, an ommissus tenebitur approbare? Negat hoc Innoc. d. c. 57. num. 4. ex ratione, quod omnes sint vocandi, d. c. 42. Et facit d. c. 27. quo dicitur penitus infirmata electio per contemptos, nisi consentiant: quod & vult Gl. V. consentire, propter injuriam illis illatam. Ut nihil obstat, quod negotium Ecclesiæ sit utiliter gestum.

Vocandi itaque omnes, etiam absentes, modo in loco tali, ut commodè vocari possint: alias eorum ommissio, uti & aliorum, qui vocandi non sunt, nihil impedit, d. cap. 42. §. illud. Absentes vocati non coguntur necessario comparere. * Est tamen legitime impeditis [quod jurati adserere, si opus, cogi possunt, d. §. illud] suffragium suum salvum: quod explicare possunt, non quidem scripto, cum secreto & sigillatim sit exprimendum, c. pen. in fine eod. in 6. * sed per alium de Collegio, qui suffragium habeat, unum aut plures, quibus vices suas demandent. Is, cui demandatum, non poterit alium suo nomine, alium pro-

procuratio eligere, quia ea res saperet inconstantiam; nisi de expressa persona eligenda sit mandatum, d. c. 42. §. perio. Pluribus si vices suas quis commiserit, singulis in solidum committere debet, quod ea res videatur facere unum tantum esse constitutum; admitteturque præoccupans solus, ceteris exclusis. Si omnes compareant, ne vota in diversos distrahantur absque effectu, electio unius est penes Capitulum. Quod si concordare nequeat, admittetur primo loco scriptus, d. c. 42. §. 1. Nam in dubio, si de voluntate disponentis aliter non constet, sequimur scripturæ ordinem; ex eo enim præsumitur ordo voluntatis, l. cum pater 77. §. pen. de legat. 2. c. Mandato 10. de proben. in 6. * Dixi, de collegio; quia extraneo non possunt ista vices demandari, sine consensu eorum, qui sunt de collegio, d. §. illud etiam in calu, quo nullus de Capitulo mandatum acceptat, atque ita voto sit cariturus absens. Ad eum, qui in loco est præfatus, sed impeditus, mittendi de Capitulo, qui suffragium ejus excipiant; nisi malit vices suas alteri demandare, aut etiam isti iuri renuntiare, l. pen. Cod. de pactis. Quantum ad Regulatum electionem, absentium vices in ea demandari nequeunt, Conc. Trident. Sess. 29. de Regul. c. 6. Itaque non nisi tradito sepultura Episcopo de electione tractandum, quæ nisi intra tres menses perficiatur, ad superiorem jus stud devolvitur, inf. tit. 10. de supp. negl. Prælat

70 Modi eccl. brandæ electionis tres sunt usurati. Primus, qui & antiquissimus, per Inspirationem, cum electores, nulla præcedente consultatione, simul omnes in unum consentiunt, d. c. 42. in princ. Secundus per S. rutinium, cum præsentibus omnibus, qui debent, possunt, & volunt interesse, tres fide digni adsumuntur, qui secretò & sigillatim singulorum vota exquirant, & in scriptum redigant, posteaque denuntient personam, in quam pars numero major & sanior, meritis, auctoritate, zelo, convenit, d. c. 42. c. Sicut eod. in 6. * Ut major pars sola non sufficiat, nisi & sanior sit, requiruntur enim ista duo conjunctim: imò etiam sanior pars, licet numero minor prævaleat numero majori, quàm merita, zelus, auctoritas non comitantur. Quod verum, nisi altera eligentium pars sit duplo major: tunc

enim inæqualitas major est, quàm ut zeli aut meritorum ratione sit infringenda. Ut præinde Pont. in c. si quando 9. cod. in 6. nolit ei quidquam opponi ea ex parte, excepta suffragii auctoritate, quam opponi posse ibi permittit.

Tertius per Compromissum, quando in unum, aut plures idoneos transfunditur eligendi facultas, live ejusdem sint collegii, live externi ut vult Gloss. c. 42. & satis colligitur ex c. causam qua 8. h. 1. Modus hic expeditior est, ut minus obnoxius naturali ad dissentendum inclinationi.

74 Quæritur autem, An necesse sit omnes in compromissum consentire? Videri posset, sufficere majorem partem, quæ solet minori prævalere, secundum ea, quæ tradantur infra tit. de his quæ à majori parte c. c. Contra tamen vult Glossa in d. c. 42. c. ibid. Abbas n. 9. & alii eò quod injustus nemo jure suo sit privandus item ex regula, quæ habet, quod omnes tangit, ab omnibus approbandum esse: & videtur pro ea parte esse text. in d. c. 42. §. 1. vers. vices omnium, c. Scriptum 40. in verb. mutuo consensu h. 1.

Non potest autem demandata potestas revocari se non integra, quando scilicet captus haberi tractatus super eligendo, c. in causis 30. h. 1. & electa persona ab iis, in quos compromissum, acceptanda est, si nihil ei obijci possit. Hæc de probatis eligendi modis. Sortes hæc in materia sunt reprobatae.

75 His modis id commune, quod eodem tempore & unico actu electio sit facienda, ne alias contingat plures esse electiones, c. in Genesi 35. h. 1. Electionis deinde fieri debet publicatio, quæ ex tacita approbatione, nemine se opponente, ab omnibus facta censetur. Effectus electionis publicatae est, quod ab ea recedere eligentibus non liceat, c. Publicato 38. h. 1. cum quod semel placuit amplius displicere nequeat, & quia, ut ait Abbas, electores sint functi suo munere, & jus ipsi electo quasi sum.

76 Ad perfectionem electionis faciendi præsentatio ipsi electo intra octo dies, si commode fieri poterit, sub pena exclusionis à processu persecutione & suspensionis per triennium à beneficiis, c. cupientes 16. §. ceterum eod. in 6. * 77 Electus verò ad sensum declarare debet intra mensem; aliàs jure, sibi per electionem quesito, cadet ipso jure; nisi forte nihil ei im-

putari queat, propter superioris arbitrium, unde dependet, *cap. 6. eod. in 6.* Quod si electus liberè acceptare recuset, aut tempus sibi labi permittat, aut inhabilis sit ex occulto vicio, & electoribus manet tempus integrum & salvum, quòd eorum culpæ nihil sit imputandum, qui quantum in se erat, sicut functi munere suo; ut puniri non debeant: & ita expressum est in *c. Si electio 26. eod. in 6.* Potest autem electus liberè non acceptare electionem, dimò etiam post acceptationem eidem renuntiare coram eligentibus tantum, non requisita superioris auctoritate, *d. c. 26. in princ.* qua non est opus in confirmando, cum non sit adhibita in confirmando. Post confirmationem ea desideratur, ut dicitur infra *tit. 9.* Post renuntiationem, qua jure quæsitio se privavit, non admittitur penitentia, utpote scilicet, *c. Cum inter 10. h. t.* Non impeditur tamen renuntians iteratò eligi, & electioni iteratè consentire, cum nullibi propter renuntiationem jubetur esse ineligibilis ad eandem dignitatem, vel beneficium: res enim ista ad potestatem spectat, quæ sine textu non inducenda.

78. Acceptata electione, incumbit electo procurare confirmationem, quæ est juris per electionem quæsitæ corroborativa & claratio. Petenda ea est jure communi ab immediato superiori. Sic Abbates & alii confirmandi ab Episcopo: nisi sint exempti, quorum confirmatio petenda à Rom. Pontifice, *cap. Nihil 44. hoc tit.* Abbas in *c. 4. inf. De suppl. neg. Prælat.* Episcopus jure communi à Metropolitano confirmandus, hic à Primate, Primas à Patriarcha, hic à Pont. Romano. Hodie Episcoporum confirmatio petenda à Pont. præcipue ubi Principes habent: jus nominandi Episcopos, quos Pont. præsentant confirmandos.

79. Confirmationem prosequitur electus, vel ipse personaliter, si commodè potest, se præsentando, aut idoneas personas transmittendo, *d. c. 44.* Idque intra tres menses ab adferre electioni præstito: alias, nisi impedimentum excuset, eo ipso vacatur electio viribus, *cap. 6. in fine eod. in 6.* ut ea res sit lata sententiæ, *præter Gloss. ibid.* Restrictum hoc spatium postea ad unum mensem, intra quem electus ad cathedralem aut regularem Ecclesi-

am, cujus confirmatio à Sede pendet, per se suscipere debet iter: nisi procuratorem admitti faciat causâ, reliquo tempore pro distantia loci computando, *c. Cupientes 16. in princ. eod. in 6.*

Superior confirmationi præmittere debet examen super electione, an sit facta Canonice super moribus, ætate, scientia, natalibus electi, & hoc ne indignus promoveatur. Quia in re si peccatum fuerit, eligentes eo gravius peccant, quo gravior eorum excessus, & dejectus endus ipse indigne promotus, *d. cap. 4.* Quod si confirmatio præcipitanter, non præmissa causâ cognitione, & sine inquisitione super præmissis, nec citatis se opponere volentibus, saltè generaliter, & in Ecclesia non adsignato termino peremptorio, intra quem comparere debeant, adhibita fuerit, decernitur irrita & inanis, *c. fin. eod. in 6.* Abbas in *c. 3. nu. 4. h. t.*

Ubi quæri possit, An teneat confirmatio sine consensu aut consilio Capituli? R. Adhibendum esse saltè consilium Capituli expressum, *cap. 4. c. 5. inf. De his qua sunt à Præl. sine cons. Capit. ubi Gloss. 1. & Gloss. in cap. Quæ fronte 25. V. contra debitum, ubi Abbas n. 14. inf. De appellat.* quòd causâ Ecclesiastica alicujus momenti, qualis est hæc, non sit tractanda sine consilio Capituli. Videtur tamen toleranda contraria consuetudo, *c. Non est eod. in 6.* Tractanda autem in loco Ecclesiastico, cum sit contra dignitatem Ecclesiasticæ jurisdictionis, eam exerceri in loco ad exercitium hujusmodi jurisdictionis non designato, *d. cap. 25.*

Verum alia quæstio est, An confirmatio in loco profano facta sit nulla? Non desunt, qui aperte inductam volunt prohibitionem, *d. cap. 25. arque ita nullitatem, per text. l. Non dubium Cod. De legib.* Verius tamen, isto cap. non contineri nisi nudam reprehensionem confirmationis factæ in loco profano, sine alio juris effectu: ut non tam declaratur irrita, quàm minus honestè & convenienter facta. Innoc. *d. c. 25. & ibid. Wamef. n. 3. & 4.* Quòd facit, quod potestas confirmationis magna ex parte sit voluntariæ jurisdictionis, & plerumque in contentionem, nemine se opponente, non trumpan, modò seruetur forma præscripta,

scripta, *cap. fin. eod. in 6.* in quo requisita omi-
sa ponere nullitatem.

- 83 Confirmatio electione inchoatum matrimo-
nium spirituale ratificat, ponit jus in rem, dat
facultatem administrandi spiritualia & tem-
poralia, atque exercendi ea, quæ sunt jurisdic-
tionis, quarens electio est valida. * Ante
84 confirmationem se immiscens administratio-
ni, vel per se vel per alium, quocunque tan-
dem titulo id faciat, omni jure per electionem
quæsito hoc ipso privatur, *c. 1. eod. in 6.* quod
sponorem sibi contra Apostolum adsumat,
cap. Qualiter 17. hoc tit. Nisi per Transalpinum
confirmatio sit petenda à Rom. Pontifice, nam
eo casu ante obtentam confirmationem est
electus potestas administrandi permilla; ci-
tera alienationem tamen, ne pendente confirma-
tione deperat quid rerum Ecclesie, *c. Nihil 44.*
in fine h. t.

Quid si confirmatio fuerit nulla? Si quidem
per ignorantiam facti, quæ est probabilis, nul-
lam poenam subit electus, administrationi se
ingerens, quia abest culpa: si vero juris, non
erit immunis electus à poena prædicta, quia il-
la, cum sit improbabilis, culpam ponit. Quod
& procedet eo casu, quo appellatione interp-
sita & pendente, ea non obstante, electus se in-
gerit, *Glossa in d. c. 5. v. confirmetur* Electus in
Abbatissam, à majori parte quidem, non tamen
à duabus, si alie non accedant, interim dum in-
quiritur per superiores, est facultas admini-
strandi, citra alienationem, *c. Indemnitatibus*
43. §. si vero eod. in 6.

- 85 Consecratio spirituale matrimonium con-
summat, & concedit etiam ea, quæ sunt ordi-
nis. Facienda ea est à superiore, *inf. tit. 11. De*
temporib. ordinat.

- 86 In Abbatibus loco consecrationis est bene-
dictio: quæ negligenter differatur per Epis-
copum, electus nihilominus gaudet nomine Ab-
batis, & benedicit Monachos, ne ex mora mo-
nasterium patiatur detrimentum, *c. 1. ubi Glos-
sa inf. De supplen. neglig. Pralat.* Quod aliter se
habet in Episcopis, qui ante consecrationem
ne quidem nomen Episcopi adsumunt, quod
per eam demum censetur conferri ordo Episco-
palis.

- 87 Electio Pontificis Rom. olim penes Cle-
mum fuit, vicinos scilicet Episcopos, adsen-

riente vel postulante populo. Nam penes po-
pulum non fuisse jus eligendi Pontificem, su-
pra h. t. dictum. Hodie est penes Cardinales
S. R. E. A quibus electus non aliter pro P. R.
est habendus, quam si duæ præsentium par-
tes in eundem consenserint, *c. 6. h. t.* In hac
autem electione pleraque alia observanda pro-
ponuntur, *cap. 3. h. t. in 6.* *Cap. Clement. 2. eod.* ad-
inventæ ad hoc, ut avertantur fraudes, & ne in
longum protrahatur electio R. Pont. cum de-
trimento Ecclesie: quibus postremo accessit
Constitutio Gregorii xv. aa. 1621. vii. Kal. De-
cemb.

Illud vero in ea speciale est, quod electo
continuo quærat jus, citra confirmationem;
qua non indiget, cum superiorem non habeat.
Quod olim ab Imp. confirmata legatur, id u-
surparum potius, & postea abrogatum, ut di-
ctum *sup. h. t. n. 22.*

Quantum ad Imperatoriam dignitatem, de
qua agitur in *c. Venerabilem 34. h. t.* ea quoque
defertur electione, non successione; quod opti-
mum quemque electio inveniat, *Tacit. lib. 1. Hi-
stor. & convenientius sit imperatorum omni-
bus, eligi ab omnibus.* *Plin. in Paneg. Trajanti*
quamvis succedendi ratio in aliis plerisque usur-
pata minus habeat discriminis. Spectat electio
ista ad septem Germanie Principes, tres Eccle-
siasticos, quatuor seculares, *Vide Azorium. In-
stit. Moral. Tomo 2. lib. 10.*

Ubi quæritur, An hoc jus iis accesserit per
Rom. Pontificem? R. Id quidem ab aliquibus
in controversiam vocari, *Molin. in proemio ad*
Consuet. Paris. Duar. De sacris Eccl. ministr. lib. 1.
cap. 4. circa med. lat. tamen patere ex d. c. 34.
à Romana Sede ad ipsos id juris & potestatis
pervenisse, ab eaque Imperium Romanum in
personam Caroli Magni à Græcis ad Germa-
nos esse translatum, Unde & jus examinandi
electum Regem dicitur ibi spectare ad Rom.
Pont. quod signum est ab ipso promanasse,
quia alias id temerè prætenderet, si suo Mar-
te Germani id juris sibi vindicassent. Exprimi-
tur idem aperte in *Clement. unica De jure-
jur.* Consentiant orthodoxi, dissentiant novi
quidam homines, præcipue nova sectario-
rum fœce infecti, nihil non à Romana Sede
profectum nauseantes, super qua re disputa-
re pluribus est præter hujus instituti ratio-
nem,

nem. Qui ampliolem discursum desiderat, legat Bellarm. *Tomo 1. Controvers. 3. lib. 5. cap. 8. vers. Sextum exemplum.* & Baronium *Tomo 9. & 10. Annal.*

90 Centroverſa autem est quaestio. An Rom. Pontifex possit Electores isto jure privare? Resp. Glossam penult. in c. 2. *De re judic.* & Joannem Andream *ibid.* velle, hoc non esse licitum Pontifici, nisi in casum, quo eligere nolunt. Verius, posse auferre, & ad alios transferre, justa causa sit postulante, ut quia schismatici, haeretici, negligentes in eligendo, cum detrimento & scandalo Ecclesiae, populique Christiani. Nam ut ipse ad istos tranſtulit illam facultatem à Graecis ex causa, quidni & auferet? cum ejus sit destruere, cujus instituere: praecipue in privilegiis, ubi eorum est usus. Et occorrit ex *d. Clem. unica & d. cap. 34. Adde Azor. d. lib. 10. cap. 3.*

91 Porro electus in Imperatorem non continuo adsumit Imperatoris nomen, sed designati, vel electi tantum; & olim Germanorum Rex electus, postea Romanorum Rex appellati coepit. Imperatoris nomen adsumit confirmatus à R. Pont. cui id esse juris docet jus, & habet praaxis, *d. Clem. un. uti & reprobandi.* ex causa indignitatis, & stante paritate votorum ac discordia electorum, alterius electionem approbandi, ut tradit *Gloſ. d. Clem. un. V. Regis.*

TITULUS VII.

De Translatione Episcopi.

SUMMARIUM.

1. Translationes cur regulariter prohibita.
2. Solus Pontifex transfert Episcopos.
3. Vinculum matrimonii spiritualis est fortius carnali.
4. Poena tranſeuntium propria auctoritate ad aliam Ecclesiam.
5. Translatio facienda ad majorem Ecclesiam.
6. An quis invidiosus possit transferri.

92 Translationes Episcoporum de Ecclesiis in Ecclesias regulariter prohibita; cum ad transigendam ambitionis & avaritiae occa-

sionem. *can. Episc. vii. q. 1. & passim:* tum quod matrimonium spirituale inter Praelatum & Ecclesiam initum non sit dissolvendum, five ex parte Ecclesiae, five ex parte Praelati, etiam tantum confirmati, quia confirmatio matrimonium spirituale faciat ratum, *c. 2. hoc tit.* Causa tamen facit eas licitas, *can. Mutationes, can. Scias, can. Omnes, can. Sicut. vii. q. 1.* utilitatis scilicet aut necessitatis, accedente nihilominus auctoritate sanctae Sedis. Soli enim Rom. Pont. est auctoritas transferendi Episcopos, *d. can. Sicut in fine c. 1. & 2. hoc tit.* ubi quod dicit Innoc. vinculum matrimonii spiritualis esse fortius vinculo carnalis, non meretur reprehensionem, quasi secum pugnaret Pont. ut quidam volunt in Sedem Apostolicam minus bene adfecti, cum optimus ille sanctissimusque omnium iudicio habitus Pont. recte praetulerit vinculum spiritualis matrimonii quasi fortius carnali, quod hoc solvatur morte; ita ut non teneatur redire ad uxorem resuscitatus, secundum Apostolum *ad Roman. 7.* & communem opinionem, de qua *inf. tit. De secundis nupt.* Praeterea per ingressum & conversionem alterius, ut dicitur *ad tit. De convers. conjugat.* Spirituale vero non tollitur per mortem, propter impressum characterem; & per translationem non alias, quam auctoritate summi Pont. cui soli, uti jam dictum, est auctoritas transferendi Episcopos. Et hoc est, quod in *d. c. 2.* solum intendit disputare Pontifex. Inferiores transferendi auctoritas est penes Episcopos. *cap. 4. inf. tit. 9. De renuntiis.*

Episcopus propria auctoritate tranſiens ad aliam Ecclesiam, sua relicta, nec ad suam redire, cujus mediocritatem desepit, nec in aliena, quam per avaritiam & improbam ambitionem concupivit, permanere permittitur, *cap. 3. hoc tit. can. Si quis: 22. viii. q. 1.* Sacerdos aut Diaconus propria auctoritate ad aliam Ecclesiam se tranſrens, nisi monitus revertatur, puniendus excommunicatione, *can. Si quis: vero vii. q. 1.*

Translatio autem si eam faciendam suadeat utilitas, aut necessitas Ecclesiae, facienda ad majorem Ecclesiam, non etiam ad minorem, *c. 1. de Cler. non resident. vel parem.* quod hoc minus deceat, & nulla sub sit utilitas, quae suadeat, *c. 1. h. t.*
Dabi-